«А ЦЁЦІ ЖЭНІ І МАЛЬДЗІСЁНКУ НІЧОГА НЕ ВЕДАЮ, ШТО КУПІЦЬ»

З просьбай прадаставіць для публікацыі ў гэтым нумары «чаго-небудзь цікавага з хатняга архіва» рэдакцыя «М» звярнулася да пляменніцы Уладзіміра Караткевіча Алены Сінькевіч. З вялікай падзякай да яе друкуем тут адзін цікавы ліст з тлумачэннямі самой Алены Іванаўны.

«Любіў гуляць у парку і частаваць вавёрак».

У хатнім архіве захавалася некалькі лістоў Уладзіміра Сямёнавіча да жонкі Валянціны Браніславаўны. Яны будуць апублікаваны ў Зборы твораў Уладзіміра Караткевіча, некалькі тамоў якога ўжо выйшлі ў выдавецтве «Мастацкая літаратура».

У 1979 і 1980 гадах пісьменнік адпачываў у санаторыі «Беларусь» у Друскеніках (Літва). Вядома ж, ён не толькі лячыўся («гразь на рукі і на ногі, вада брыдкая, як сто грахоў, жамчужныя ванны, гімнастыка»), але і працаваў, гуляў па наваколлі: хадзіў ў Ротніцу (Ратнічай) на могілкі, дзе пахаваны Ян Чачот, быў у музеі Чурлёніса, любіў гуляць у парку і частаваць вавёрак ці любавацца краявідамі, ездзіў на экскурсію ў Коўна (Каўнас).

У розных сваіх паездках і вандроўках Уладзімір Сямёнавіч набываў паштоўкі з выявамі тых мясцін, архітэктурных помнікаў, прыгожых краявідаў. І на гэтых паштоўках любіў пісаць пісьмы. Сустракаюцца лісты на двух, трох, нават дзесяці паштоўках.

Ліст, які прапануецца ўвазе чытача, напісаны на пяці паштоўках з выявамі Вільні, Трокаў, Друскенікаў. Асобна падаецца апісанне магілы і помніка Яну Чачоту. У канверт укладзены таксама два каляндарыкі з выявамі касцёла Святой Ганны ў Вільні і замка ў Троках.

15 ліпеня 79 г.
Друскенікі

Валюшэнцыя!

Толькі што пазваніў табе, а прыйшоў дамоў і выявіў, што канверт надпісаны, што паштоўкі ў ім ляжаць і нават два каляндарыкі на 1980 г. з Ганнай і замкам у Троках. Значыць, трэба сядаць і пакутна старацца нешта выціснуць з сябе новага, аб чым яшчэ па тэлефоне не сказаў.

Я ўжо скончыў пазаўчора свае ванны, учора прыняў апошнюю гразь. Застаецца толькі вада, якую і стану не спяшаючыся піць. Яна ўжо зусім не здаецца мне брыдкай, прывык. І ведаеш, трэба неяк сюды прыехаць яшчэ, прамыць і тваю печань. Глядзіш, будзе ўсё ж нейкая карысць. А гарадок вельмі прыемны. Каб толькі не было столькі дурных, як дарога, «гаспадароў жыцця вакол». <...> Але трапляюцца і цікавыя людзі. З адным мы ўчора прагаварылі да ночы, нягледзячы на нудную і безнадзейную маю цвярозасць.

А лепей, калі няма ні тых, ні іншых. Пешшу вяртацца з Ратнічай, сядзець над Нёмнам, піць каву ў драўлянай кавяраньцы на беразе між хвояў (шкада, што не маю

права нават на малы каньяк), думаць вечарам аб розных рознасцях. Мабыць, добра тут жоўтай восенню, хаця я цяпер, можа, і не наважыўся б на асенняе плаванне, як тады ранняй ялцінскай вясной. Думаю, трэба будзе ў Празе купіць некалькі берэтаў маім рыбакам[1]. Прыдасца ў Піцундзе, калі толькі буду здаровы. Пакуль што — цьфу-цьфу-цьфу! — крыху кідаецца на гэта.

Добра, што вычытала карэктуру. А за «нічога» наб'ю па тоўстай пане, калі вярнуся. Сапсула сабе густ на пусцяковых дэтэктывах, дык калі трапіцца нешта новае, то глядзіш на яго, як «калёва» на Вострую Браму.

Другі раз быў у Ратнічай. Пасадзіў і паставіў кветкі Чачоту. Слухай, а чаму б вам не ўключыць (няхай у дадатках) у «Звод»[2] такія рэчы, нават калі яны ў другіх рэспубліках (домік Багдановіча ў Ялце, магілы яго і Чачота і г. д.). Слова гонару, трэба было б прапанаваць. Падумай. А зрабіць абмеры не штука. Калі гэта так — скажы мне па тэлефоне, калі пазваню ў чацвер. Па-мойму, гэтыя боты варта шыць.

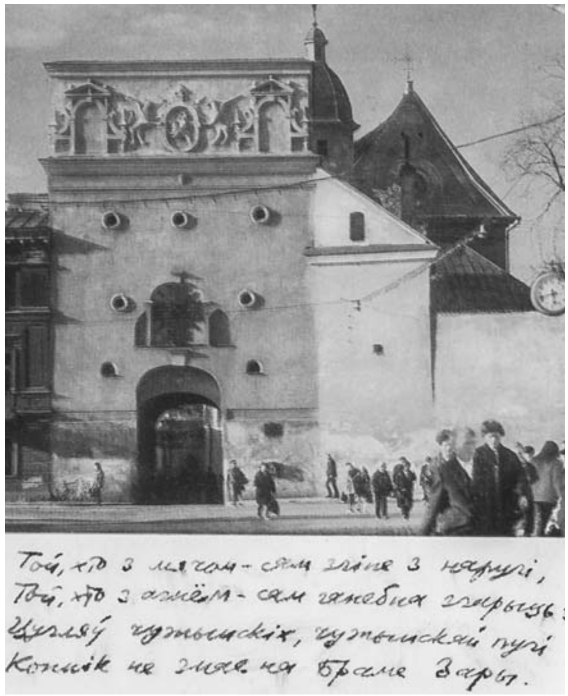
Пачкі вышлю ў аўторак. Там будзе і пара падарункаў розным людзям. І табе. А цёці Жэні[3] і Мальдзісёнку[4] нічога не ведаю, што купіць. Мо цукеркі і цётцы частку маленькую грыбоў? Гэта было б прасцей за ўсё.

Сёння іду ў кіно.

Хлеба нейкага ў Вільні куплю. Цягнік стаіць паўтары гадзіны, пакуль перачапляюць вагон, і дзеля гэтай зручнасці да Сергіевіча[5], відаць, не зайду, а з'езджу ўжо з Мінска. Можа, нават разам з'ездзім. Ты па магазінах, а я да яго. Цябе, відаць, браць да яго не трэба. Відовішча не з вясёлых. Хаця ты яго не памятаеш вельмі жывым і рухавым.

Ну вось, зараз іду піць ваду, пасля вячэраць, пасля швэндацца і спаць. Чамусьці вельмі стамляюся. Ці то паветра і хаджу многа, ці яшчэ што. Словам, буду на гэтым канчаць. Цалую.

Уладзімір

На апошняй паштоўцы з выявай Вострай Брамы ў Вільні напісаны верш:

Той, хто з мячом, — сам згіне з наругі,
Той, хто з агнём, — сам ганебна згарыць:
Цугляў чужынскіх, чужынскай пугі
Коннік не знае на Браме Зары.

У Ратнічах пара сот магіл «невядомых» і адна вядомая, але могілкі ў такой чысціні і парадку, што пазайздросцілі б і Нова-Дзевічыя. Касцёл не стары, можа XIX ст., але статуі ёсць цікавыя (нязручна было разглядаць, бо гаварыў з пробашчам).

Помнік — каменны куб на некалькіх плітах, а наверсе урна з крыжам. Надпісы: на ўсходняй грані куба

Jan Czeczott

На паўдзённай:

[1] У час адпачынку на Чорным моры Уладзімір Сямёнавіч звычайна хадзіў у мора з рыбакамі.

[2] «Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі», у склад рэдкалегіі якога ўваходзіла В. Б. Караткевіч.

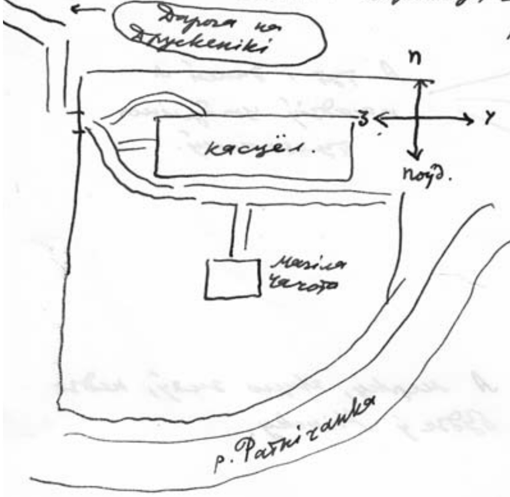
[3] Яўгенія Васільеўна Усюкевіч — цётка Уладзіміра Караткевіча.

[4] Сын Адама Восіпавіча Мальдзіса.

[5] Пётра Сергіевіч (1900—1984) — беларускі мастак, жыў у Вільні.

1

У Ратнічах пару сот магіл „невядомых“; адна вядомая, але могілкі ў такой чысціні і парадку, што пазайздросцілі-б і Нова-Дзевічае.

Касцёл не стары, можа XIX ст., але статуі ёсць цікавыя (нязручна было разглядаць, бо гаварыў з пробашчам).

Помнік — каменны куб на некалькіх плітах, а наверсе урна з крыжам.

Надпісы: на ўсходняй грані куба

Jan Czeczott

На паўднёвай:

На заходняй:

Umarł 1846 roku
Sierpnia 11 dnia.

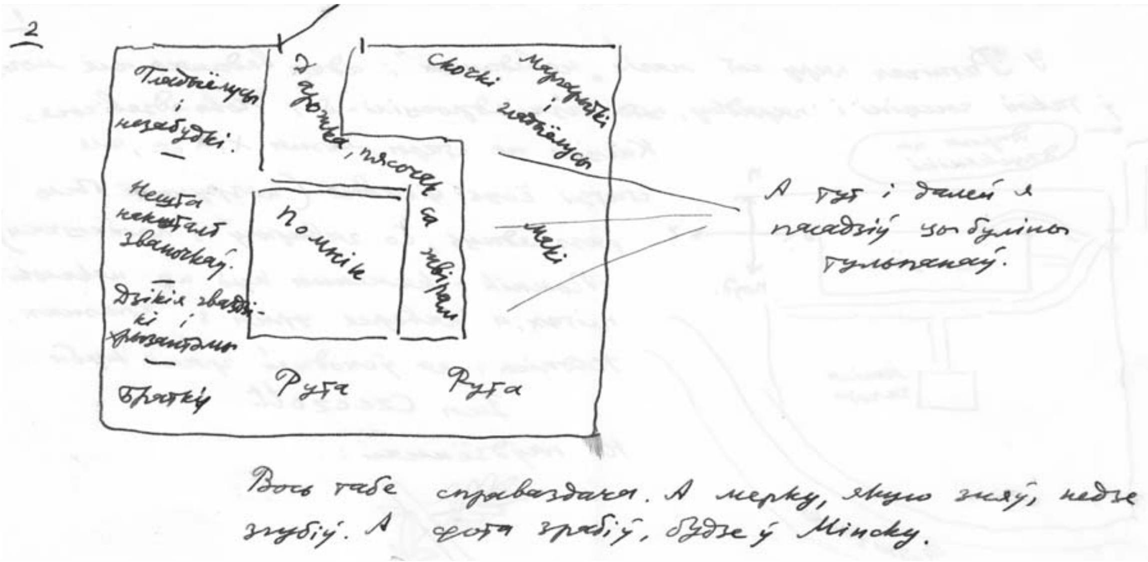
А на паўночнай верш. Не памятаю, ці памылкі каменераз зрабіў, ці я, робячы копію:

Młodość poświęcił pracy dla nauk i cnoty
Wiek męzki przetrwał mężnie w probach
i cierpieniu,
Miłość Boga i bliźnich — treść jego istoty,
Cały ciąg życia jego — droga ku zbawie-
niu.

Imie jego w Oyczyznie jest wiecznie związanem
Z Adamem Mickiewiczem i Tomaszem Zanem
Kto wiez czem oni byli — schył ckroń
przed tym głazem
Pomyśl, westchy(?), a modl się za wszyst-
kich trzech razem.

Прынёс я туды кветкі.

І пасадзіў кветкі таксама. Паліў. А тут ідуць дажджы, то можа прыжывуцца і без маёй рукі.

На заходняй:
Umarl 1846 roku
Sierpnia 11 dnia
А на паўночнай вершы. Не памятаю, ці памылкі каменярэз зрабіў, ці я, робячы копію:

Mlodość poświęcił pracy dla nauk i cnoty,
Wiek męzki przetrwał mężnie w probach i cierpieniu,
Miłość Boga i bliżnich — treść jego istoty,
Cały ciąg życia jego — droga ku zbawieniu.
Imie jego w Oyczyznie jest wiecznie związanem,
Z Adamem Mickiewichem i Tomaszem Zanem.
Kto wiez czem oni byli — schyl skroń przed tym głazem,
Pomyśl, westchy (?), a modl sie
za wszystkich trzech razem[6].

Прынёс я туды кветкі.

І пасадзіў кветкі таксама. Паліў. А тут ідуць дажджы, то, можа, прыжывуцца і без маёй рукі.

Вось табе і справаздача. А мерку, якую зняў, недзе згубіў. А фота зрабіў, будзе ў Мінску.

Эпітафія Антона Эдварда Адынца даецца ў перакладзе Кастуся Цвіркі:

Сваю маладосць ён аддаў для навукі і Цноты
За век свой ён зведаў і холад, і змрок сутарэння.
Спагада да бліжніх —
вось існасць ягонай істоты,
Цяжкое жыццё яго ўсё — гэта шлях да збавення.
Імя яго будзе ў краіне навекі звязана
З Адамам Міцкевічам, з іменем Томаша Зана.
Хто ведаў яго — перад каменем гэтым схіліся,
Пастой, памаўчы і за ўсіх за траіх памаліся.

Падрыхтоўка да друку і публікацыя Алены СІНЬКЕВІЧ